

- *Bütçe sinyal verdi*
- *Veraset ve intikal vergisi tarihe karışıyor*
- *İstihdam paketi, işverene yeni teşvikler getiriyor*
- *İşsizlik oranı yüzde 30'u aşıyor*

Takiye

Meslek Kanunumuzda değişiklik yapan düzenleme AKP'nin arzu ve istekleri doğrultusunda TBMM'de kabul edildi.

Meslek örgütleri; Demokratik işleyişin vazgeçilmezi olan sivil toplumun temel taşıdır ve varlık nedenleri gereği, özerk olmak durumundadırlar.

74 bin kişilik büyük ve güçlü bir aileyi temsil eden muhasebeci, mali müşavirlerin, kendi çalışma alanları düzenlenirken söz hakları olduğunu düşünüyoruz. Bu söz hakkı, demokrasilerin olmazsa olmazıdır.

Meslek Yasamızda değişiklik yapan Kanun tasarısında, TBMM Plan ve Bütçe Komisyon çalışmaları sırasında bazı düzenlemeler yapılmıştı. Bu düzenlemeleri benimsedikleri için tüm partilere mensup Plan ve Bütçe Komisyon üyeleri, metnin altına imza atmışlardı. Ancak bu imzalar bile Genel Kurul'da adeta inkar edildi.

Yasamızda değişiklik yapan düzenlemenin TBMM Genel Kurulu görüşmeleri sırasında, metin altına atılan imzaların bile nasıl inkar edildiğine tüm Türk halkı tanık oldu.

AKP Grup Başkanvekili Nurettin Canikli'nin şu sözleri “*O yedi yüz tane önerenin tkama girişimini aşma amacıyla yapılmış, olay budur.*” Tüm gerçeği çıplak bir biçimde ortaya koyuyor.

Takiye yaparak, yani olduğundan farklı görünerek, başta meslek camiamız olmak üzere Türk halkı aldatılmıştır. Bu olay bize göstermiştir ki, verilen sözlere atılan imzalara bile inanmamak gerekiyor. İnsanların kendilerini yönetenlere güvenlerini yitirdikleri bir ülkede yaşıyoruz.

Takiyenin sonunun ne olacağını ise hep beraber yaşayıp göreceğiz.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI

Genel Sekreter

Bütçe sinyal verdi

Merkezi yönetim bütçesi geçtiğimiz yıl mart ayında 4 milyar 841 milyon YTL fazla vermiş iken, bu yıl aynı ay itibariyle 4 milyar 870 milyon YTL açık verdi. Dahilde alınan katma değer vergisi mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 56,2 oranında azaldı.

Merkezi Yönetim Bütçesi geçtiğimiz yılın ilk üç ayında 3 milyar 332 milyon YTL açık vermiş iken, bu yılın ilk çeyreğinde açık 4 milyar 374 milyon YTL oldu. İlk çeyrek dönem itibariyle bütçe açığı hedefinin yüzde 24,3'ü gerçekleşti.

Ocak-mart 2007 döneminde faiz dışı fazla 12 milyar 634 milyon YTL iken, bu yılın aynı çeyreğinde 9 milyar 377 milyon YTL olarak gerçekleşti. 2008 yılı için 38 milyar 3 milyon YTL olarak öngörülen faiz dışı fazla hedefinin, ilk çeyrek dönem itibariyle yüzde 24,7'sine ulaşıldı.

Geçtiğimiz yılın ilk çeyreğinde bütçe giderleri 49 milyar 442 mil-

yon YTL olarak gerçekleşmişti. 2008 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4,3 oranında artarak 51 milyar 562 milyon YTL olmuştu. 2007 yılı birinci çeyreği itibariyle bütçe giderleri gerçekleşme oranı yüzde 24,3 iken, bu yılın aynı döneminde söz konusu oran yüzde 23,2 oldu. İçinde bulunduğumuz yılın ilk üç aylık döneminde faiz hariç bütçe giderleri, 2007 yılının aynı dönemine göre yüzde 13 oranında artış gösterdi. 2007 yılı ilk çeyreğinde 15 milyar 967 milyon YTL olan faiz giderleri, 2008 yılı ilk çeyreğinde yüzde 13,9 oranında azalarak 13 milyar 751 milyon YTL olarak gerçekleşti.

Geçtiğimiz yılın ilk üç ayında 46 milyar 109 milyon YTL olan bütçe gelirleri ise yüzde 2,3 oranında artarak 47 milyar 188 milyon YTL'ye yükseldi. 2007 yılı ilk çeyreğinde bütçe gelirlerinin gerçekleşme oranı yüzde 24,3 iken bu yılın aynı döneminde bu oran yüzde 23,1'e geriledi.

Merkezi Yönetim Bütçe giderleri için öngörülen yıllık 222 milyar 553 milyon YTL'lik ödeneğin yüzde 23,2'si ilk çeyrekte kullanılarak 51 milyar 562 milyon YTL gider gerçekleşti. Geçen yılın aynı döneminde bu oran yüzde 24,3 olmuştu.

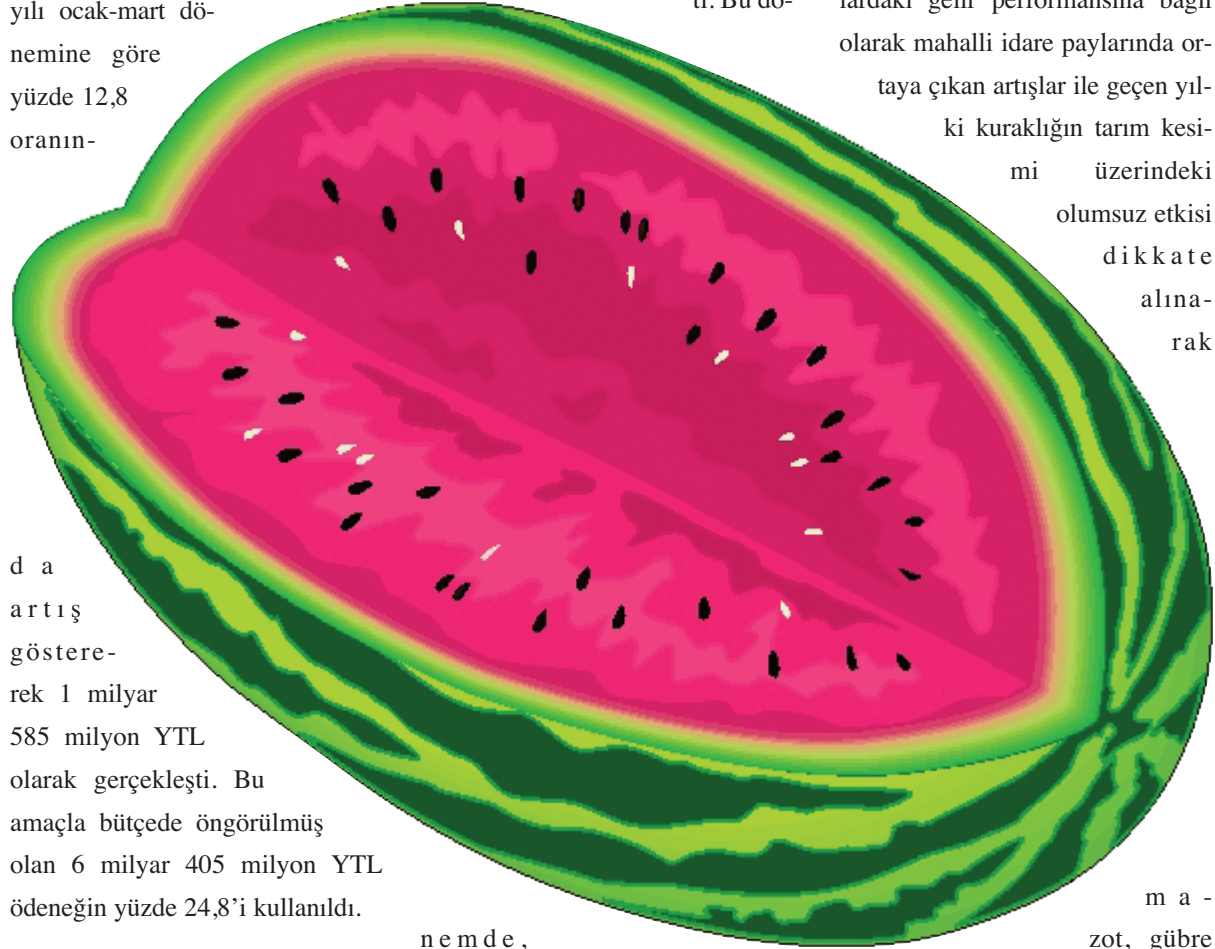
Personel giderleri geçtiğimiz yılın ilk çeyreğinde yüzde 11,8 oranında artış göstererek 12 milyar 513 mil-

yon YTL olarak gerçekleşmiş ve personel giderleri için bütçede öngörülen ödeneğin geçen yılın aynı döneminde olduğu gibi yüzde 25,7'si kullanıldı.

Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri ise, 2007 yılı ocak-mart dönemine göre yüzde 12,8 oranın-

göre yüzde 3,6 oranında azalarak 1 milyar 610 milyon YTL olmuştur. Bu kapsamda, kamu personeli tedavi ve ilaç gideri 606 milyon YTL, yeşil kart tedavi ve ilaç giderleri ise 1 milyar 4 milyon YTL olarak gerçekleşmiştir. Bu dö-

göre gerçekleşme oranının yüzde 25,3 olduğu görülmektedir. 2007 yılının aynı döneminde söz konusu oran yüzde 23,5'tir. 2008 yılı üç aylık döneminde cari transferler kaleminde ortaya çıkan artışta Maliye Bakanlığınca, özellikle önceki aylardaki gelir performansına bağlı olarak mahalli idare paylarında ortaya çıkan artışlar ile geçen yılki kuraklığın tarım kesimi üzerindeki olumsuz etkisi dikkate alınarak

da artış göstererek 1 milyar 585 milyon YTL olarak gerçekleşti. Bu amaçla bütçede öngörülmüş olan 6 milyar 405 milyon YTL ödeneğin yüzde 24,8'i kullanıldı.

Geçtiğimiz yılın birinci çeyreğinde 3 milyar 461 milyon YTL olarak gerçekleşen mal ve hizmet alım giderleri, 2008 yılının aynı döneminde yüzde 9,2 artışla 3 milyar 780 milyon YTL oldu. 2008 yılı mal ve hizmet giderleri ödeneğinin yüzde 16,5'i ilk çeyrekte kullanılmıştı.

Merkezi Yönetim Bütçesi sağlık giderleri 2008 yılı ocak-mart döneminde geçen yılın aynı dönemine

ne m d e , yeşil kart tedavi ilaç giderleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 8,8 oranında azaldı.

2008 yılı Ocak-Mart döneminde cari transferler geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 17,9 oranında bir artışla 17 milyar 514 milyon YTL olarak gerçekleşmişti. 2008 yılı Ocak-Mart döneminde cari transferlerin, başlangıç ödeneğine

m a - zot, gübre desteği ile hububat primi gibi bazı tarımsal destekleme ödemelerinin bu yıl daha erken yapılması etkili olduğu ifade edildi.

2007 yılı ilk üç aylık döneminde sağlık, emeklilik ve sosyal yardım giderleri için 8 milyar 483 milyon YTL transfer yapılmış iken bu yılın aynı döneminde yüzde 4,6 oranında artışla 8 milyar 875 milyon

YTL transfer yapıldı. Bu kapsamda, 2008 yılı ilk çeyreğinde finansman açığı için Sosyal Güvenlik Kurumuna geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 4,5 oranında bir artışla 6 milyar 875 milyon YTL transfer yapıldı. Cari transferler içindeki mahalli idare payları ise, yüzde 23,9 oranında bir artışla 3 milyar 656 milyon YTL olarak gerçekleşti. Aynı şekilde tarımsal destekleme ödemeleri yüzde 103,4 oranında artarak 2 milyar 270 milyon YTL oldu.

Faiz giderleri, 2008 yılı Ocak-Mart döneminde 2007 yılının aynı dönemine göre yüzde 13,9 oranında azalarak 13 milyar 751 milyon YTL olarak gerçekleşti. Böylece faiz giderleri için bütçede öngörül-

müş olan 56 milyar YTL ödeneğinin yüzde 24,6'sı bu dönemde kullanıldı.

Bütçe gelirlerinde yılın ilk çeyreğinde beklenen artış gerçekleşmedi. Bazı önemli kalemlerde gerileme yaşandı. Bütçe gelirleri 2007 yılı Ocak-Mart döneminde 46 milyar 109 milyon YTL iken, 2008 yılının aynı döneminde yüzde 2,3 oranında artış göstererek 47 milyar 188 milyon YTL olarak gerçekleşti. 204 milyar 556 milyon YTL olan 2008 yılsonu Merkezi Yönetim Bütçe geliri hedefinin yüzde 23,1'i yılın ilk üç ayında tahsil edildi. Geçen yıl bu oran yüzde 24,3 olarak gerçekleşmişti.

Geçtiğimiz yılın ilk üç ayında 33 milyar 941 milyon YTL vergi tah-

silatı yapılmışken bu yılın aynı döneminde yüzde 18,6 oranında bir artış ile 40 milyar 256 milyon YTL vergi tahsil edildi.

Mart ayında vergi gelirleri bir önceki yılın aynı ayı ile kıyaslandığında yüzde 3,6 oranında azaldı. Mart ayındaki vergi gelirlerindeki azalışta, dahilde alınan katma değer vergisi tahsilatının bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 56,2 oranında düşmesi etkili oldu.

Üç aylık dönem itibarıyla ise, gelir vergisinde yüzde 21,6, kurumlar vergisinde yüzde 41,7, dahilde alınan KDV'de yüzde 9,7, ithalde alınan KDV'de yüzde 23,7, damga vergisinde yüzde 9,8 ve harçlarda yüzde 16,2 oranında artış meydana geldi.

Vergi Gelirleri

Milyon YTL	2007			2008			Artış Oranı (%)
	Yıllık Gerç.	Mart		Hedef	Mart		
		Gerç.	%		Gerç.	%	Mart
Gelir Vergisi	34.447	2.302	6,7	38.100	2.372	6,2	3,0
Kurumlar Vergisi	13.751	176	1,3	14.500	33	2,4	94,6
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	3.149	203	6,4	3.976	265	6,7	30,6
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	16.793	1.958	11,7	17.652	858	4,9	-56,2
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	26.493	2.191	8,3	30.500	2.623	8,6	19,7
Özel Tüketim Vergisi	39.111	3.085	7,9	44.719	2.967	6,6	-3,9
Damga Vergisi	3.642	337	9,2	4.200	310	7,4	-7,9
Harçlar	4.742	391	8,3	5.400	10	7,6	4,6
Diğer	10.706	681	6,4	12.159	773	6,4	13,6
Genel Bütçe Vergi Gelirleri Toplamı	152.832	11.324	7,4	171.206	10.920	6,4	-3,6

Veraset ve intikal vergisi tarihe karışıyor

Uyum maliyeti son derece yüksek ve verimliliği çok düşük olan veraset yoluyla intikallerin vergiye tabi tutulmaması için veraset ve intikal vergisi kaldırılıyor. İvazsız intikaller ise gelir vergisi içinde değerlendirilecek.

Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca TBMM'ne sevk edilen "Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun Yürürlükten Kaldırılması ve Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı, Veraset ve İntikal Vergisini yürürlükten kaldırıyor.

Beş maddelik kanun tasarısı Veraset ve İntikal vergisini kaldırırken, karşılıksız mal edinimleri için Gelir vergisi Kanunu'nda düzenlemeye gidiyor.

Düzenlemenin gerekçesinde, veraset vergileri uygulamalarına iliş-

kin olarak ortaya çıkan son eğilimlerin, uyum maliyeti son derece yüksek ve verimliliği çok düşük olan veraset yoluyla intikallerin vergiye tabi tutulmaması, istisna tutarlarının artırılarak beyanname verme yükümlülüğünün daraltılması, eşe ve çocuklara transferlerin vergi dışı bırakılması yönünde olduğu ifade edildi..

Veraset yoluyla intikal eden malların vergiye esas alınacak değerinin tespitinde yaşanan güçlükler nedeniyle, mükellefle idare arasında sıklıkla uyuşmazlıklar ortaya çıktığı, bu durumun hem mükellefler hem de idare için önemli zorluklar, maliyetler ve zaman kaybı-

na neden olduğu vurgulandı. Mükelleflerin bu vergiye uyumda karşılaştıkları güçlükler nedeniyle, fiilen intikal eden malların hukuki tescil işlemleri uzun yıllar boyunca yapılmadığı, bu durumun, veraset yoluyla intikal eden malların fiili sahipliği ile hukuki sahiplerinin farklı kişiler olması sonucunu doğurduğu, resmi kayıtların güncellenmesindeki gecikmeler ekonomik faaliyetlerin kayıtlılık düzeyinin artırılmasının önünde engel teşkil ettiği kanunun kaldırılma gerekçesi olarak sunuldu.

Tasarıyla, uyum maliyetinin yüksekliğine, kayıt ve tescil süreçlerinde doğurduğu çarpıklıklara rağmen

men mali açıdan getirisi son derece az olan veraset yoluyla intikallerden alınan verginin kaldırılması, ivazsız suretle vaki intikallerin ise gelir vergisi içinde değerlendirilerek gelir vergisine tabi tutulması amaçlandı. Düzenlemeyle, başta kayıtlı ekonomiye geçiş süreci olmak üzere, vergi sisteminin basitleştirilerek uygulamasının kolaylaştırılması, mükellefler tarafından kolaylıkla anlaşılması, genel olarak vergiye gönüllü uyumun artırılması amaçlandı.

Tasarının birinci maddesi 7338 sayılı Vera-

set ve
İntikal Vergisi

Kanununun yürürlükten kaldırıyor. İkinci madde ile, yürürlükten kaldırılan Veraset ve İntikal Vergisine ilişkin olarak Kanunun yürürlük tarihine kadar gerçekleşen intikallerin vergilendirilmesine dair geçiş düzenlemesi yapılıyor.

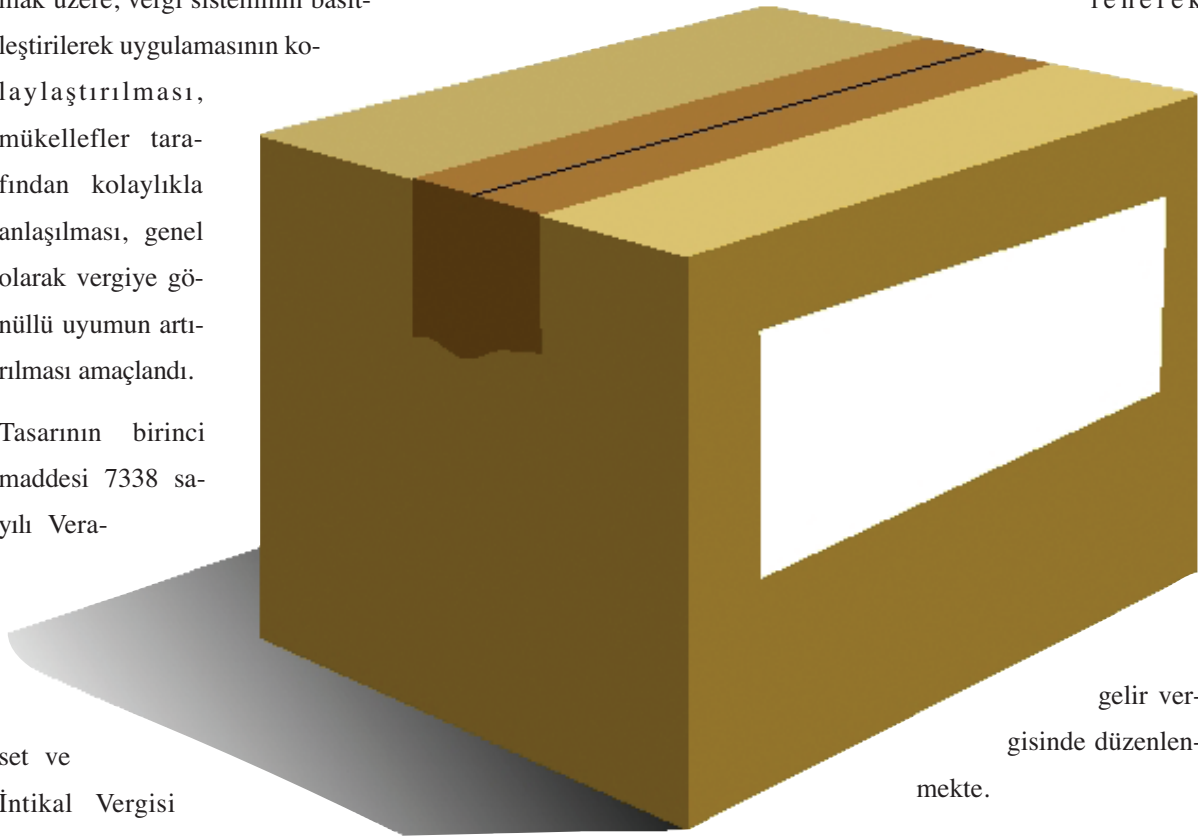
Üçüncü maddeyle, karşılıksız intikallerin Gelir Vergisi Kanunu kapsamına alınmasına ilişkin düzenle-

me yapılmakta. Buna göre, “karşılıksız intikallerin gelir sayılan tutarı” gelir vergisine tabi yedi gelir unsurundan “sair kazanç ve iratlar” altında vergiye tabi tutulmaktadır.

Kaldırılan Veraset ve İntikal Vergisi Kanuna göre he-

giye tabi gelir sayılmasına ilişkin olarak intikal eden iktisadi kıymetlerin değerine göre kademeleme yapılmakta. Veraset yoluyla intikallerin vergi dışına çıkarıldığı hususu dikkate alınarak Veraset ve İntikal Vergisi Kanununda yer verilen istisnalar da güncel-

lenerek

gelir ver-
gisinde düzenlen-
mekte.

saplanan vergi yükü ile bu gelirlerin gelir vergisi tarifesine göre hesaplanan vergi yükünün dengelenmesi amacıyla ivazsız intikal eden iktisadi kıymetlerin değerinin bir kısmı gelir sayılmakta. Gelir vergisi tarifesinin artan oranlı yapısına paralellik sağlanabilmesi amacıyla karşılıksız gerçekleşen intikallerin ver-

Para ve mal üzerine yarışma ve çekiliş düzenleyenler ile spor müsabakaları ve at yarışlarına dayalı müşterek bahis düzenleyen gerçek ve tüzel kişilerin, ödedikleri ikramiyelerin Gelir Vergisi Kanunun 103 üncü ve 104 üncü maddelerine göre stopaj suretiyle vergilendirilmesine ve bu gelirler için beyanname verilmemesine ilişkin düzenleme yapılmakta.

İstihdam paketi, işverene yeni teşvikler getiriyor

İstihdam paketi, 50 veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu kaldırıyor, terör mağduru çalıştırma yükümlülüğü sadece kamuya bırakılıyor, özürllülere ait SSK işveren primi Hazinece karşılanacak. İşverenler üzerindeki mali yüklerin hafifletilmesi amacıyla SSK işveren hissesine isabet eden beş puanlık prim tutarının Hazine tarafından karşılanması öngörüldü.

Bir süredir kamuoyunda tartışılan istihdam paketi işverene yeni teşvikler getiriyor. İşsizliği azaltmak amacıyla hazırlanan paket çalışma hayatına yönelik düzenlemeler içeriyor. Alt işveren uygulaması yazılı yapılacak. İşyeri sağlık birimleri sağlık ve güvenlik birimleri olarak yeniden tanımlanıyor, ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kurulmasına imkan tanınıyor. Çok sayıda kurum tarafından benzer gerekçelerle işyerlerinin kurulması aşamasında istenen ve bu

nedenle mükerrerliğe yol açan işyeri kurma izni kaldırılarak işyerinin kuruluşu aşamasında yaşanan sorunların giderilmesi amaçlandı.

50 veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu kaldırılıyor, terör mağduru çalıştırma yükümlülüğü sadece kamuya bırakılarak, özürllülere ait SSK işveren priminin Hazinece karşılanması öngörüldü.

SSK işveren hissesine isabet eden beş puanlık prim tutarının Hazine

tarafından karşılanması öngörüldü. İl istihdam kurullarının üyeleri ve görevleri yeniden belirlenerek etkinliğinin artırılmasına yönelik hükümler düzenlemede yer aldı.İŞKUR'a kayıtlı işsizlerden aktif işgücü programları çerçevesinde sunulan hizmetlerden yararlanabilmesi amacıyla işsizlik sigortası fonundan kaynak kullanımasına imkan sağlandı.

Ayrıca, gençler ve kadınların istihdamını artırmak amacıyla, mevcut istihdama ilave olarak işe alınan kadınlar ile 18-29 yaş arası genç-

lere ait SSK işveren priminin 5 yıl boyunca kademeli olarak İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması öngörüldü.

Diğer taraftan, kreş ve emzirme odası açma yükümlülüğünün işverenler tarafından hizmet alımı ile yerine getirebilmesi hedeflendi. 500 veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde işverenler tarafından spor tesisi kurma yükümlülüğü kaldırıldı.

Tasarı ile; zorunlu istihdam yüklerinin hafifletilmesi, nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanması, istihdamın teşvik edilmesi, işgücü maliyetlerinin düşürülmesi, kayıt dışı istihdamın azaltılması hedeflendi.

Kayıt dışı istihdamla mücadele edebilmek için 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanununa göre çalışanlara ait kimlik bilgilerinin, genel kolluk kuvvetlerince ilgili Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı il müdürlükleri veya merkez müdürlüklerine bildirilmesi öngörülmekte. Böylece kurumlar arasında sigortasız çalıştırılmaya karşı koordinasyon ve ortak hareket sağlanması hedeflendi.

Sigortalı işsizlerin doğrudan veya elektronik ortamda da İŞKUR'a başvurabilmelerine olanak sağlanmakta, aynı şekilde işverenler

tarafından tanzim edilmesi gereken işten ayrılma bildirelerinin fiziki ortamla birlikte elektronik ortamda da verilir/alınabilmesi için düzenleme yapılmakta.

Getirilen düzenleme ile işsizlik ödeneği miktarının hesaplanmasında asgari ücretin neti değil brütü baz alınacağı hüküm altına alınmakta ve böylelikle sigortalı işsizlerin halen almakta oldukları işsizlik ödeneğinde yaklaşık yüzde 40 oranında artış sağlanmakta.

İşsizlik sigortası primi Devlet payı ile nemasının tamamının; 2008-2012 yıllarında nemalandırılması sonucunda elde edilen gelirlerin, İşsizlik Sigortası Fonu tarafından Yüksek Planlama Kurulu kararına göre, öncelikle Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki yatırımlar ile münhasıran bölgesel ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik yatırım alanlarında kullanılmasına imkan sağlanmakta.

Ayrıca, kadınlar ve gençlerin istihdamını arttırmak amacıyla, mevcut istihdama ilave olarak işe alınan kadınlar ile 18-29 yaş arası gençlere ait SSK işveren priminin 5 yıl boyunca kademeli olarak İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması öngörülmekte. İlave istih-

dam kapsamına; maddenin yürürlük tarihinden önceki altı aylık dönemde prim ve hizmet belgelerinde bildiri yapılan ortalama sigortalı sayısına ilave olarak ve Kanunun yürürlük tarihinden önceki bir takvim yıllık dönemde prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olanlar girebilecekler. Bu sigortalıların, işveren hisselerinin tamamı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak. Fondan karşılanacak tutar sigorta primine esas kazancın altı ile sınırlandırılmakta.

İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak vergiye tabi olacak kazancın tespitinde dikkate alınmaması sağlanmakta.

İşsizliğin azaltılması, yatırımların istihdam odaklı artırılması amacıyla sigorta primleri işveren hissesinde 5 puanlık indirimine gidilmekte.

150 ve daha fazla kadın işçi çalıştıran işverenlere anaokulu açma yükümlülüğü getiren Milli Eğitim Temel Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası, işverenler üzerindeki yükümlülüğü azaltmak amacıyla yürürlükten kaldırılacak.

İstanbul SMMM Odası;

İşsizlik oranı yüzde 30'u aşıyor

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası tarafından hazırlanan, Türkiye ekonomisine bakış raporu kanayan yara işsizliğin boyutlarını gözler önüne serdi. İşsizlik oranı bölgelere göre değişmekle beraber en yüksek bölge olduğu Güneydoğu Anadolu'da yüzde 35.9'a çıkıyor. Geniş tanımlı işsizlik oranı Türkiye ortalaması yüzde 17.4 olarak hesaplandı.

Dünyada işsizlik oranı istihdam halinde olmayan, son üç ay içinde iş aramış ve 15 gün içinde iş başı yapabilecek durumda olanların dikkate alınmasıyla hesaplanırken Türkiye'de 15 yaşından büyük olup tam gün olarak bir işte istihdam edilmemiş olanlar kategorilere ayrılarak hesaplanıyor. Türkiye'de işsizlik oranı; iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar, iş bulma ümidi olmayanlar, mevsimlik çalışanlar, ev işleriyle meşgul olanlar, öğrenciler, emekliler ve çalışamaz halde olanların işsiz sayılmamasıyla hesaplanıyor. Oysaki iş aramayıp çalışma-

ya hazır olanlar ve iş bulma ümidi olmayanlar da işsiz kategorisinde değerlendirilmeli. Öte yandan mevsimlik çalışanlar ise düzenli bir gelire sahip olmayan bireyleri yansıttırıyor. Eğer iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar, iş bulma ümidi olmayanlar ve mevsimlik çalışanlar da işsiz tanımında değerlendirilirse işsizlik oranları önemli derecede değişiyor.

İstanbul SMMM Odası için İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden Yard. Doç. Dr. Binhan Elif Yılmaz, Dr. Murat Çak ve Araştırma Görevlisi Murat Şeker tarafın-

dan hazırlanan Şubat 2008 tarihli "Türkiye Ekonomisine Bakış - Ekonomiye Güven ve Beklentiler Anketi" başlıklı yıllık rapora göre, bu açıdan bakıldığında işsizlik oranı bölgelere göre değişmekle beraber en yüksek bölge olduğu Güneydoğu Anadolu'da yüzde 35.9'a çıkıyor. TÜİK'in son olarak açıkladığı Kasım Aralık 2007 ile Ocak 2008'i de kapsayan 3 aylık dönemin verilerine göre geniş tanımlı işsizlik oranı Türkiye ortalaması yüzde 17.4 olarak hesaplandı.

TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı ve İSMMMO Başkanı Yahya

Arıkan raporda yer alan değerlendirmesinde; Türkiye ekonomisine ilişkin makro gelişmeleri ve beklentileri bir arada sunmayı hedefleyerek yayımladıkları bilimsel raporlara bir yenisini daha eklediklerini ifade etti. Arıkan şu değerlendirmeyi yaptı: “Türkiye ekonomisi 2007 yılında küresel finansal dalgalanmalar, genel seçim, cumhurbaşkanlığı seçimi gibi faktörlerin etkisiyle bu yılın ikinci çeyreğiyle beraber büyüme performansını düşürdü, bu süreçte ekonomide üretim, tüketim ve yatırım kararları olumsuz etkilendi. 2006’nın aynı dönemine göre GSMH cari fiyatlarla yaklaşık yüzde 13 ancak sabit fiyatlarla yüzde 3,9 artış sağlayabilmiş, 3 çeyrekte yüzde 4 büyüyebilmiştir. Bu şekilde Türkiye ekonomisinin 22 çeyrektir büyüdüğü görülmekle

beraber son rakam, son 16 çeyreğin en düşük büyüme oranıdır. Ekonomik büyümeyle somutlaşan iyileşme sürecinin sonuna gelindiği anlaşıyor. Bu çerçevede üreten kesimlerin sesine kulak vererek yeni önlemler alınması zorunludur.”

Raporunda yer alan saptamalardan

bazıları şöyle: İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar ve iş bulma ümidi olmayanlar da işsiz kategorisinde değerlendirilmelidir. Nihayetinde bu kişiler herhangi bir işe sahip olmayan kişilerdir. Öte yandan mevsimlik çalışanlar ise düzensiz bir gelire sahip olmayan bireyleri yansıtmaktadır. Eğer iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar, iş

bulma ümidi olmayanlar ve mevsimlik çalışanlar da işsiz tanımında değerlendirilirse işsizlik oranları önemli derecede değişecektir.

2001 yılından bu yana istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında, sanayi ve inşaat sektörlerinde düşük oranda değişimler gözlenirken, tarım sektöründeki istihdam

payında yüksek oranda azalış, hizmetler sektöründe ise önemli derecede bir artışa rastlandı.

2008 yılında 2007 yılında olduğu gibi bütçe harcamalarının yüzde 31.1’i cari transferler kalemine ayrıldı. Bu iki yıl arasındaki oransal artış ise yüzde 9.6. Bütçede en fazla pay ayrılan ikinci kalem faiz har-

camaları oldu. Faiz harcamaları 2007 yılında bütçe harcamalarından yüzde 24.2’lik pay almışken, 2008 yılında bu oran yüzde 25.2’ye yükseldi. İki yıl arasında faiz harcamalarındaki artış oranı ise yüzde 14.3. Faiz harcamalarındaki oransal artış, 2008 yılında reel faizlerin yüksek tutulacağına ve iç borç stokunun artacağını işaret ediyor. Öte yandan dış borç faizlerinde kurlarda meydana gelecek bir dalgalanma sonucunda, hesaplanan tutardan daha fazla bir

ödeme söz konusu olabilecektir.

2008 merkezi yönetim bütçe harcamalarındaki üçüncü yüksek pay 2007 yılında da olduğu gibi personel giderleri oldu. 2007’de bütçe harcamalarından yüzde 21.7’lik pay alan personel giderleri, 2008 bütçesinde yüzde 21.9 gibi neredeyse aynı oranda bir paya sahip iken, iki yıl arasındaki oransal artış

yüzde 10.3. Ancak personel giderlerindeki yüzde 10'u aşan artışın tamamı 2008 yılında kamu çalışanlarının ücretlerine yansımayacak. Buradaki artışın önemli bir nedeni, 2007 yılında geçici işçilerin devamlı kadroya alınması ve yeni memur kadrolarının açılması.

Bütçe giderleri, cari, yatırım ve transfer harcamaları olarak değerlendirildiğinde, cari harcamaların arttığı, yatırım harcamalarının sabit kaldığı ve transfer harcamalarında küçük düşüşler yaşandığı görülüyor.

Vergi gelirleri performansının GSMH karşısındaki durumu ele alındığında 2007 yılında dolaylı vergilerin tahsilatlarında bir gerilemenin yaşandığını, buna karşılık gelir vergisi ve kurumlar vergisi gibi doğrudan vergilerden elde edilen gelirlerde az da olsa bir artışın

söz konusu olduğu söylenebilir. Burada, özellikle kurumlar vergisi oranında yapılan ciddi indirimle rağmen, söz konusu vergi tahsilatının bir önceki yıla göre yüzde 23.24 artması ve GSMH'nin yüzde 2.13'üne ulaşması ilginç bir gelişme olarak dikkat çekiyor.

Ancak iç talep düşüklüğünün 2008 yılında da etkisini sürdürmesi bekleniyor. Bu nedenle, hali hazırda uygulanan ekonomik programlarda talep üzerinde kısıtlayıcı etkiler yaratan politikaların ağırlıklarının tedricen de olsa azaltılması, vergi sisteminin daha verimli bir hale dönüştürülebilmesi açısından önem arz ediyor.

Türkiye'de vergi yükü dağılımı incelendiğinde sürekli artan bir seyir izlediği görülüyor. Uzun yıllar sadece genel bütçe vergi gelirlerinin dikkate alınmasıyla hesaplanan

vergi yükünün uluslararası standartlara uyularak, yerel idare vergi gelirleri ve sosyal katılım payları da dikkate alınarak hesaplandığında 2002 ile 2006 yılları arasında sırasıyla yüzde 30.4, yüzde 31.7 ve yüzde 32,1 olarak gerçekleştiği görülüyor. Bu gelişmelere rağmen, OECD ülkeleri ile bir karşılaştırma yapıldığında Türkiye vergi yükü açısından 23. sırada ve vergi yükünün düşük olduğu gözlemleniyor. Ancak, Türkiye'de vergi yükü hesaplanırken özellikle kişisel ve kurumsal servetin artmasına karşın servet üzerinde kapsamlı bir vergilemeye gidilmemiş olduğu, buna ek olarak dolaylı vergilerin payının OECD ülkelerinin aksine yüzde 70'lere yakın seviyelerde seyrettiği ve son olarak gelir dağılımındaki çarpıklıklar gibi faktörlerin de göz önüne alınması gerektiği ortaya çıkıyor.

Bütçe Giderleri İçindeki Pay (%)

	2007	2008	2009	2010
Faiz Hariç Harcamalar	75.8	74.8	78.1	80.1
I. Personel Giderleri	21.7	21.9	22.8	23.1
II. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Ödemeler	2.9	2.9	3.0	3.1
III. Mal ve Hizmet Alımları	10.8	10.3	10.5	10.6
IV. Faiz Harcamaları	24.2	25.2	21.9	19.9
V. Cari Transferler	31.1	31.1	32.3	33.4
VI. Sermaye Giderleri	5.8	5.3	5.9	6.2
VII. Sermaye Transferleri	1.8	0.9	1.2	1.2
VIII. Borç Verme	1.8	1.8	1.8	1.8
IX. Yedek Ödenekler	0.0	0.7	0.6	0.6

Akaryakıt piyasası 47 milyar YTL'ye ulaştı

Türkiye ham petrol ithalatının yüzde 75'ini Rusya ve İran'dan karşılıyor. Akaryakıt fiyatlarının, 2007 yılı itibarı ile AB ülkelerinde geçerli bayi fiyatları ile karşılaştırıldığında tüm ürünler bazında vergisiz bayi fiyatlarının AB fiyatlarının üzerinde olduğu, vergiler dahil edildiğinde ise söz konusu fark daha da belirgin hale gelmekte.

Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yayınlanan Petrol Piyasası Sektör raporu, Türk tüketicisinin akaryakıtı en yüksek ücreti ödeyerek tükettiğini bir kez daha ortaya koydu. 2007 yılında, 23,53 milyon tonu ithal ham petrol, 2,06 milyon tonu ise yerli ham petrol olmak üzere rafinerilerde toplam 25,59 milyon ton ham petrol işlendi. 2007 yılında işlenen ham petrolün yaklaşık yüzde 92'si ithal edilmek suretiyle elde edildi.

Rafinerilerin ham petrol ithalatının 2005, 2006 ve 2007 yılları itibarı ile ülkeler bazında dağılımı incelen-

diğinde, Rusya ve İran'dan ithal edilen ham petrolün toplam ithal edilen ham petrol içindeki payı her yıl artarak 2007 yılında yüzde 75'e yaklaştı. Ham petrol kaynak çeşitliliğinin azalarak iki ülkeye endekslendi.

Rafinerilerin petrol ürünleri ihracatı 2006 ve 2007 yıllarında yaklaşık olarak 6,4 milyon ton civarında gerçekleşti. Rafinerilerin akaryakıt ithalatı ise gittikçe artan bir eğilim göstererek 2007 yılı itibarı ile 2,6 milyon ton civarında gerçekleşti.

Rafinerilerin toplam petrol ürünleri satışları 2005, 2006 ve 2007 yıl-

ları itibarı ile yaklaşık 18,8 milyon ton düzeyinde gerçekleşti. Rafinerilerin motorin türleri satışları 2006 yılında 2005 yılına göre yüzde 7,3, 2007 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 10,6 oranında artış gösterdi. Fuel oil türleri satışlarında ise belirgin oranlarda azalışlar gözlemlendi. Benzin türleri satışları ise 2007 yılında 2006 yılına göre yüzde 4,6 oranında bir artış gösterdi.

Ulusal marker uygulaması kapsamında 2007 yılında rafineriler tarafından yaklaşık olarak 12,4 milyon metre küp akaryakıt işaretlendi. İşaretlenen akaryakıtın yaklaşık 1,9 milyon tonu rafineriler tarafından

Kurşunsuz Benzin 95 Oktan

	Satış Fiyatı (YTL)				Yıllık Değişim (%)		
	01/01/2005	01/01/2006	01/01/2007	31/12/2007	2005	2006	2007
Vergisiz	0,48	0,67	0,82	0,95	39,35	22,55	15,51
Vergili	2,18	2,40	2,58	2,87	10,27	7,44	11,24
Dağıtıcı Payı	0,09	0,13	0,20	0,19	46,67	53,96	-3,83

2007 yılında ithal edilen motorin. Dağıtıcı şirketler 2007 yılı itibarı ile yaklaşık olarak 18,10 milyon ton akaryakıt satışı yaptı. Bu miktarın yaklaşık olarak üçte biri ithalatla temin edilen akaryakıt. Dağıtıcılar arası ticaret miktarı ise 2007 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık olarak yüzde 56,4 oranında azalarak bir milyon ton civarında gerçekleşti. Dağıtıcı şirketlerin ithalat miktarlarının toplam satışlarına oranı 2007 yılında bir önceki yıla göre artarak yüzde 35 oranında gerçekleşti. Dağıtıcılar arası ticaret miktarının, dağıtıcı şirketlerin toplam satışları içindeki payı ise 2007 yılında bir önceki yıla göre önemli ölçüde azalarak yüzde 5,6 oranında ger-

çekleşti. Dolayısıyla, dağıtıcı şirketlerin akaryakıtı temininde ithalatın payı artmakta ve dağıtıcılar arası ticaretin payı ise azalmakta.

Dağıtıcı şirketlerin akaryakıt ithalatının ülkeler ve akaryakıt türleri bazında dağılımının incelenmesinden, akaryakıt türleri ithalatında motorin türlerinin payının gittikçe arttığı ve motorin ithalatının toplam ithalat içindeki payı 2007 yılında yüzde 87,5 oldu. Ülke bazında ise Rusya'dan yapılan ithalatın toplam ithalat içindeki payı gittikçe artarak 2007 yılında yüzde 63,3 oranında gerçekleşti.

Ulusal marker uygulaması kapsamında 2007 yılında dağıtıcı şirketler tarafından yaklaşık olarak 6,2

milyon metre küpü motorin olmak üzere 7 milyon metre küp akaryakıt işaretlendi. İşaretlenen akaryakıtın tümü ithal edilmek suretiyle temin edildi.

Akaryakıt fiyatları toptan fiyat, dağıtım fiyatı ve bayi fiyatı düzeyinde izlendi. 95 Oktan K. Benzin, Motorin ve Fuel Oil türlerine ilişkin Türkiye akaryakıt piyasasındaki bayi fiyatları, 2007 yılı itibarı ile Avrupa Birliği geçerli bayi fiyatları ile karşılaştırıldığında tüm ürünler bazında vergisiz bayi fiyatlarının AB fiyatlarının üzerinde olduğu, vergiler dahil edildiğinde ise söz konusu farkın daha da belirgin hale geldiği görülmekte. Fuel Oil 6 türünde ise Türkiye akaryakıt piya-

AB (25 Ülke Ortalamaları) Geçerli Bayi Fiyat Değişimi

Tarih	VERGİLİ				VERGİSİZ			
	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Kırsal Motorin	Fuel Oil 6	95 Oktan Kurşunsuz Benzin	Motorin 50	Kırsal Motorin	Fuel Oil 6
	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg	YTL/L	YTL/L	YTL/L	YTL/Kg
08/01/2007	2,21	1,96	1,13	0,47	0,77	0,87	0,78	0,44
17/12/2007	2,25	2,08	1,32	0,57	0,90	1,03	0,96	0,54

sasındaki vergisiz fiyat, AB'deki vergili fiyatın dahi üzerinde gerçekleşti.

2005 ve 2006 yıllarında tüm vergiler dahil piyasa satış büyüklükleri ortalama olarak sırasıyla 33,3 milyar YTL ve 40,3 milyar YTL civarında oldu. 2007 yılında ise satış büyüklüğü 49,6 milyar YTL olarak gerçekleşti. Akaryakıt piyasası satış büyüklüğünün yıllar itibarı ile sürekli artış eğiliminde olduğu görülmekte. Akaryakıt piyasası satış büyüklüğü 2007 yılında 2006 yılına göre yüzde 23 oranında artış gösterdi. Piyasanın büyüklüğü tüke-

timdeki artıştan daha fazla oranda bir büyüme gösterdi. Bunun en önemli nedeni birim fiyatlarındaki artışın ek olarak vergi oranları ve birim fiyatları daha yüksek olan ürün çeşitlerinin toplam tüketim içindeki paylarında gerçekleşen artış olarak yer aldı.

95 Oktan Kurşunsuz Benzin fiyatları karşılaştırması yapıldığında, Türkiye akaryakıt piyasası ile AB piyasası arasındaki vergisiz fiyatlar bazındaki fiyat farkının vergili fiyatlar bazında daha da arttığı gözlemlenmektedir.

AB akaryakıt piyasası ile Türkiye akaryakıt piyasası arasındaki fiyat farkının hem vergili hem de vergisiz fiyat bazında en belirgin olarak görüldüğü akaryakıt türü Fuel Oil 6'dır. Fuel Oil 6 vergili ve vergisiz bayi fiyatları arasında AB'de son derece sınırlı bir fark gözlemlenmekteyken, Türkiye piyasasında vergisiz ve vergili fiyatlar arasında belirgin bir fiyat farkı olduğu gibi, vergisiz Fuel Oil 6 fiyatının AB'deki vergili Fuel Oil 6 fiyatının bile üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

Finansal piyasalardaki tedirginlik derinleşiyor

Küresel ekonomide yaşanan gelişmeler, geleceğe yönelik endişeli beklentileri haklı çıkartacak boyutta derinleşiyor. BDDK tarafından yapılan çalışma, finansal piyasalardaki tedirginliğin yüzeysel olmadığı sonucuna ulaştı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yayınlanan, “Küresel Finansal Yapı ve 2007 Yılı Dalgalanmaları” isimli rapor finansal piyasalarda yaşanan gelişmeleri analiz ediyor. Raporda, yapılan analiz ve değerlendirmelerin ardından finansal piyasalardaki tedirginliğin yüzeysel olmadığı saptanması yapılıyor.

Burçhan Sakarya tarafından hazırlanan ve **Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu** tarafından yayınlanan çalışma tebliği küresel ekonomik gelişmeleri değerlendirirken, ekonomik krizlerin değişen yapıları hakkında da bilgi sunuyor. Çalışmanın değerlendirme ve sonuç bölümünde şu saptamalara yer verildi; 2006 yılı hazi-

ran ayı ortalarında ve 2007 yılı şubat ve temmuz/ağustos döneminde dünya piyasalarında yaşanan gelişmeler, 1997-99 döneminde gerçekleşen kriz ve dalgalanmadan sonra yeniden ortaya çıkan en büyük boyutlu harekettir. 1990’lı yılların sonlarındaki kriz dönemi sonrasında, 2000-2003 küresel resesyonu yaşanmış, bunu takiben 2002-2006 döneminde ekonomiler hızlı bir genişleme sürecine girmiştir. Genişleme döneminde ortaya çıkan enflasyonist baskılar ise 2004’ten itibaren daraltıcı politikalar uygulanmasını gündeme getirmiştir.

1990’larda yaşanan krizlere ilişkin ampirik modeller daha çok “döviz kuru krizleri”ne odaklanmaktadır. Bu durum temel olarak makroekonomik yapıdaki bazı bozuklukların

dışa açık bir ekonomide son tahlilde bir “kriz” ile ortaya çıkması olarak görülmüştür. Nitekim finansal krizlerin yaşandığı gelişmekte olan ülkelerde ilk önce ya kamu kesimi dengesindeki bozulmalardan ya da doğrudan parasal genişlemeden kaynaklanan bir durumun krize dönüşmesi üzerinde durulmuştur.

Ancak daha sonraları beklentilerin ve finansal piyasaların ve bankacılık kesimi ile firmalar kesiminin bilançolarının önemi görülmüş ve ikinci ve üçüncü nesil finansal kriz modelleri ileri sürülmüştür. Literatüre incelendiğinde küresel finansal sistemi de etkileyen bu krizlerin hepsinin temelinde gelişmekte olan ülkeler ve/veya yükselmekte olan piyasa ekonomileri yer almaktadır. Ancak 2000’li yıllara gelindi-

ğinde uluslararası finansal piyasalarda bazı dönüşümler gözlenmektedir.

Bunlar ise temelde risk ölçüm tekniklerindeki gelişmeyle birlikte artan karmaşık finansal ürün çeşitliliği, artan finansal küreselleşme ve genel olarak küresel likitide bolluğudur. Bu ortamda başta ABD olmak gelişmiş ülke ekonomilerinde güçlü düzeyde devam eden yurtiçi talep yüksek cari işlem açığına neden olurken özellikle Asya ekonomileri kendi dış ticaret fazlalarını ABD doları cinsinde rezerv birikimine giderek doların göreceli değerini korumasını sağlamışlardır. Aynı zamanda da küresel likidite artışına neden olurken gelişmekte olan ülkelerin borçlanma olanakları iyileşmiştir.

Böylesi bir ortamdan bir anda 2006 yılının Haziran ayından itibaren yeni bir döneme girildiği görülmektedir. Bu dönemde esas olarak iki unsur öne çıkmaktadır; Gelişmiş ülke piyasalarında (özellikle de ABD ekonomisinde) yavaşlama belirtilerinin artarak durgunluk sinyali olarak yorumlanması ve buna bağlı olarak ani daralma süreci yaşanacağı endişeleri; ikinci olarak, 2000’li yılların başlarından beri süregelen olumlu beklentilerin etkisiyle şişen varlık fiyatları ve aşırı risk alımının başta kredi piyasası olmak üzere finansal piyasalarda yarattığı kırılganlığın, yüksek riskli mortgage (eşik altı konut kredisi) piyasasından başlayarak çözülme noktasına gelmesidir.

Bu unsurlardan ilki 2006 haziran ve 2007 şubat ayındaki dalgalanmalarda da etkili olarak daralma ve fiyat istikrarına ilişkin politikaların ölçsüz iniş ve kriz benzeri daralma süreci yaratabileceği beklentilerini beslemiştir. Uzun zamandır devam eden küresel makroekonomik konjonktür içerisinde büyüme ve genişleme yönlü gelişmelerin oluşturduğu fiyat artış baskılarının ülkeleri yeni politika uygulamalarına yöneltmesi sonucunda, gelişmiş piyasa ekonomilerinde tedrici faiz artırımına 2004 yılından bu yana devam edilmekte, fiyat artışları kontrol altında tutulmaktadır. Ancak bu politikalar aynı zamanda dünyada yeni bir ters devresel hareket başlayacağına ilişkin olumsuz senaryoya da temel teşkil etmektedir.

Özellikle dünyanın lider ülkesi konumundaki ABD’deki resesyon gibi belirtiler piyasa oyuncularında ani inişe ilişkin olumsuz senaryo beklentilerini beslediğinden panik algısı doğurmaktadır. Makroekonomik konjonktürdeki yeni politika yönelimi, tedrici, kontrollü ve ülkelerarasında koordineli bir biçimde sürdürülebildiği sürece dünya ekonomilerinde finansal krizlerin derinliğinin ve yaygınlığının artmasını engelleyebilecektir.

2007 temmuz dönemi dalgalanmasında da ilk unsur tüm bileşenleri ile etkili olmuştur. Küresel kapitalist sistemdeki gelişimde, uzun dönemli küresel makro dengesizlik-

ler, büyüme-enflasyon ilişkisi ve işgücü piyasalarındaki gelişmeler aslî unsur olarak yer almaktadır. Ancak, dalgalanmanın ortaya çıkmasında yüksek riskli mortgage piyasasındaki gelişmeler tetikleyici olmuştur. Dalgalanmada finansal kurum ve ürünlerde aşırı risk alımı ile karmaşık finansal ürünler de riskin boyutunu büyütürken bulaşıcılığı arttırmıştır. Mikroekonomik açıdan bakıldığında tedrici yükseltile faiz oranları kredi piyasalarında maliyeti yükselterek arz ve talep dengesini bozmuş, kredilerin geri dönmeme sürecine yol açmıştır. Finansal piyasalarda oyuncular (borçlu kesim) yeni fiyat sürecine intibak edememekte, aşırı risk alımı ve genişleme sonucu iflaslar yaşanmakta, türev finansal ürün bağlantıları nedeniyle kurumlar arasında bulaşarak kredi iflaslarının yaygınlaşmasına neden olmaktadır. İflaslar ve piyasa paniği parasal otorite ve denetim kurumlarının aldığı tedbirlerle yatıştırılmış görünmektedir. Günümüzde sürecin etkileri ABD ve Avrupa’da önde gelen mali kurumların açıkladığı zarar veya azalan kar oranları ile devam etmektedir.

Dünyada büyük ölçekli kurumlara önemli boyutta bulaşmış olması finansal piyasalardaki tedirginliğin yüzeysel olmadığını göstermektedir. Halihazırda riskler banka ve finansal kurumlar tarafından karşılanabilir düzeyde olsa da belirsizlik unsuru bekleyişleri olumsuz etkilemektedir.

Sermayenin liberalizasyonu bekleneni vermedi

Sermaye hareketlerinin liberalizasyonu bekleneni vermedi ve sermaye çeken ülkelerde krizlere neden oldu. Sermaye hareketlerinin zararlarından kurtulmak için, gelişmekte olan ülkelerin ödemeler dengesini hedefe oturtan geniş kapsamlı bir önlem paketi geliştirmeleri öneriliyor.

Teorik olarak aynen mal ve hizmetlerin ülkeler arasında serbestçe dolaşımında olduğu gibi, sermaye hareketlerinin de liberalize edilmesi toplam refahı arttırıcı bir sonuç yaratır. Karlı yatırım projelerinin gerçekleştirilebileceği ancak yeterli tasarruf hacmine ve sermaye birikimine sahip olmayan ülkeler için yabancı sermaye akışı; yatırımların arttırılabilmesi, büyüme hızının yükseltilebilmesi ve toplumsal refah düzeyinin iyileştirilebilmesi için önemli bir olanak sağlar. Finansal küreselleşme aynı zamanda dolaylı biçimde, sermaye çeken ül-

kenin finansal yapısında gerekli reformların yapılması yolunda karar verici siyasiler üzerinde özendirici etki doğuracağı veya yerli finansal aracı kuruluşların gelişmesine katkıda bulunacağı cihetle de göz ardı edilemeyecek faydalar sağlayabilir.

Ekonomik teorinin öngörüsü doğrultusunda Rudiger Dornbusch ve Stanley Fischer gibi önemli makroekonomi düşünürleri finansal küreselleşmeyi şiddetle savunmuşlar ve sermaye hareketleri üzerine hiçbir sınırlama getirilmemesi ni önermişlerdir.

Ancak bugüne kadar sermaye ha-

reketlerinin liberalizasyonunun gerçek hayatta yarattığı sonuçlar üzerinde yapılan araştırmalar, ekonomik teorinin bu alanda işaret ettiği avantajları ortaya koymaktan ziyade oldukça karmaşık, ikilemli sonuçlar ortaya koymuşlardır.

Sermaye hareketlerinin liberalizasyonu konusunda yeni yapılan ve bulguları ve ortaya koyduğu görüşleri ile konu ile ilgilenenlerin dikkatini çeken bir çalışma Harvard Üniversitesinden Türk kökenli Prof. Dani Rodrik ile Washington'daki Peterson Enstitüsünden Arvind Subramanian tarafından gerçekleştirilmiştir. Prof. Rodrik

ve Subramanian tarafından yürütülen ve Mart ayında yayınlanmış olan *“Finansal Küreselleşme Niçin Hayal Kırıklığı Yarattı?”* başlıklı araştırmanın sonuçlarını 25 Mart tarihli Financial Times gazetesinde ortaklaşa yayınladıkları bir makalede özetleyen yazarların görüşleri aşağıda ana çizgileriyle verilmektedir.

Rodrik ve Subramanian’a göre çığ gibi sermaye akımları - zengin ülkelerden fakir ülkelere – ilk kez 80’li yılların başında Latin Amerika’da yaşanan borç krizine yol açtı. 90’lı yıllarda benzer nitelikteki sermaye akımları Asya finansal krizini doğurdu. 2002 yılından buyana ise sermaye akımları yine çığ gibi büyüme eğilimi gösterdi, ama bu kez yeni yükselen piyasa ekonomileri ile petrol üreticisi ülkelere gelişmiş ülkelere, özellikle ABD’ne. Ancak sonuç pek fazla fark etmiyor. Dolayısıyla yazarlara göre sermayenin nasıl ve hangi güzergahta aktığı çok önemli değil. Eğer sermaye akışları ülke sınırları arasında yeterli büyüklükte cereyan ediyorsa - finansal küreselleşme olarak tanımlanıyor – sonuç pek iç açıcı olmuyor.

Nedenler ve sonuçlar sermayenin akış yönüne bağlı olarak değişebiliyor. Sermaye çeken ülkenin az gelişmiş olması durumuna, genelde sürdürülemez nitelikli bir maliye politikası (Latin Amerika) ve uy-

gun olmayan döviz kuru politikaları (Asya) eşlik ediyor. Yakın geçmiş dönemde ABD bir borçlanma çılgınlığı içine girdiğinde hastalığın niteliği farklı idi. Dünyanın geri kalan bölgelerindeki yüksek cari işlemler hesabı fazlaları ve bunu izleyen yüksek tasarruf birikimi neticede varlık fiyatlarını şişiren bir küresel likidite bolluğuna yol açtı. Hernekadar subprime krizinin kökleri Amerikan finans sisteminde gömülü idi ise de, uluslararası finansal akımlar için çapını büyüttü.

Yazarlar, tüm bu krizlerde sorunun likidite olmayıp finansal düzenlemelerin gevşek olması şeklindeki yargılara da katılmıyorlar. Eğer finansal aracı kurumların risk alma iştahları gerçekten etkin bir biçimde dizginlenemiyorsa, o zaman finansal işlemlerin hacminin düşük düzeyde tutulmasının yolu bulunmalıdır görüşünü savunuyorlar.

Bu şu anlama geliyor: finansal sermaye ancak küçük miktarlarda sınır ötesi hareket olanağına sahip olmalıdır. Peki sınır ötesi finansal hareketlerin düşük düzeylerde tutulması nasıl sağlanabilir. Zira bugünkü koşullar altında likiditenin esas kaynağını petrol üreticisi ülkelerle, başta Çin olmak üzere Doğu-Asya ülkelerinin büyük çaplı cari işlemler hesabı fazlaları oluşturuyor. Yazarlara göre bu cari işlem fazlalarını azaltıcı önlemlerin alınması ulus-

lararası camianın işi. Her bir likidite kaynağı için iki somut önlem düşünülebilir.

Birincisi ABD, Çin ve Hindistan’ı da içerecek şekilde önde gelen petrol ithalatçısı ülkelerde, petrol talebini kısmak, böylelikle petrol ihracatçısı ülkelerdeki cari işlem fazlalarını ve likiditeyi düşürmek için petrol üzerine yeni, değişik vergiler konulması. İkincisi Doğu-Asya ülkelerinin, cari işlem fazlalarını düşürmek için paralarının değerini arttırmaları.

Sermaye akımlarının yön değiştirmesi ve yeni yükselen piyasa ekonomilerine borç verme iştahının artması durumunda, ne yalnız başına akıllıca düşünülmüş yeni finansal düzenlemeler ne de makroekonomik politikalar sermaye akımlarını kısıtlamak için fazla etkili olmayacaklardır. Onun için Rodrik ve Subramanian’a göre, gelişmekte olan ülkelerin doğrudan sermaye hesabını (ödemeler dengesi) hedefe oturtan geniş kapsamlı bir önlem paketi geliştirmeleri gerekmektedir.

Değişik mecralardan gelen sermaye akımlarının yarattığı olumsuz sonuçlar ne olursa olsun, yazarlar derinlik kazanmış finansal piyasaların refahı arttırıcı etkilerini inkar etmiyorlar. Karlı yatırım projelerinin kıt olduğu ülkelerde bile yerli tasarruf sahipleriyle kredi ihtiyacı

olanlar arasında etkin bir bağ kuracak araçların ekonomik büyümeye katkıda bulunması şüphesizdir.

Dani Rodrik ve Subramanian'a göre yerli tasarruflar yatırımlar için devreye sokulduğu ölçüde yabancı sermayeye olan ihtiyaç azalacak ve bu yaklaşım döviz kurlarının yüksek (ulusal paranın değerinin düşük) düzeyde idame ettirebilmesine olanak verecek ve ihracatı arttıracaktır. Yabancı sermaye girişini özendiren aksi yönde bir yaklaşım ise (Türkiye'de olduğu gibi) döviz kurlarını düşürecek ve ihracatın uluslararası piyasalarda rekabet gücünü zayıflatacaktır. Yazarlara göre, sermaye hareketleri üzerine getirilecek bir kontrole, ancak ulusal paranın değerinin düşük tutulmasını ve ihracat hacminin artırılmasını sağlıyorsa hoşgörü ile yaklaşılabilir.

Yazarların bu can alıcı kanaate varmalarına neden olan bulguları ise, finansal küreselleşmenin, yeni yükselen piyasa ekonomilerinde daha yüksek yatırım hacmine ve daha yüksek büyüme hızına yol açmamış olması. Onlara göre en hızlı biçimde büyüyen ülkeler sermaye girişlerine en az bel bağlayan ülkeler oldu. Diğer taraftan finansal küreselleşme tüketim harcamalarının daha iyi biçimde dengelenmesine ya da piyasalardaki oynaklığın azaltılmasına da fazla olumlu bir katkıda bulunmadı.

Ülkemizde de yakından tanınan ve Merkez Bankası ve TÜSİAD gibi kuruluşlara danışmanlık hizmeti veren ve yol gösteren Prof. Dani Rodrik'in yukarıda ana çizgileriyle verilen görüşlerini danışmanlık verdiği kurumlara ve tercihan makroekonomik politikaları oluşturan kişilere de aktarmış olması umulur. Zira Türkiye özellikle son yıllar zarfında anılan yazarların önerdiklerinin neredeyse tam zıddını yapan bir ülke konumundadır. Ülke ekonomik istikrarını, büyümesini hemen tümüyle yabancı sermaye girişine bağımlı hale getirmiştir. Yüksek reel faizlerin çekiciliği ile gelen yabancı sermaye Türk Lirasının değerini yukarı yönlü baskı altında tutmakta, YTL. değer kazanmakta, mamul ve ara madde ithalatı çekici hale gelirken ihracat baltalanmakta, neticede oluşan dış ticaret ve cari işlemler hesabı açıkları; yeni sermaye girişlerini, gerek borçlanma gerek menkul ve gayrimenkul varlık satışıyla gerekse gelecek gelirlerin ciro edilmesi suretiyle karşılanmak üzere, vazgeçilemez bir alışkanlık haline getirmektedir. Yabancı sermaye kamu kesimi ve özel kesimin tasarruf açığını kapatmak için kullanılmakta, aşırı değerli YTL. yatırımların yurt dışına kaymasına neden olmaktadır. Aşırı değerli YTL. ülkemizde bir tüketim çılgınlığına yol açmış, yabancı sermaye katma

değer ve istihdam yaratan yatırımlar yerine başta teknoloji marketleri olmak üzere perakende ticarete ağırlık vermiştir. Caddeler yakın bir süre sonra deposuna benzinin nasıl konulacağı bilinmeyen otomobillerle doldurulmuştur.

2007 yılının üçüncü çeyreği sonu itibarıyla Türkiye'nin dış borcu 9 aylık sürede 30 milyar dolar yükselerek 237 milyar dolara tırmanmıştır. Söz konusu dönem itibarıyla özel kesimin borcu 145.6 milyar dolar olup, bunun 96.7 milyar doları bankacılık kesimi dışındaki özel sektör borçlarıdır ve kur riski taşımaktadır.

2007 yılında Türkiye'nin net dış yükümlülükleri bir önceki yıl sonuna göre 107.8 milyar dolar tutarında bir artışla 305 milyar dolara yükselmiştir.

Her gün yeni bir rekor kıran petrol fiyatları ülkemizin karşı karşıya bulunduğu ekonomik sorunları daha da çözümünü zor bir noktaya sürüklemektedir.

Bu boyuttaki dış ticaret ve cari işlemler hesabı açıklarının sürdürülmesi olanaksızdır. Ülke borçlanmakta, stratejik nitelik taşıyanlar dahil, varlıklarını yabancılara satmaktadır. Türk kökenli olan ve Türkiye'nin ekonomik sorunlarını yakından izleyen Prof. Dani Rodrik'in görüşlerini ciddiye almak gerekmektedir.

KOBİ'lere kredi faizi desteği

KOSGEB, iki bin küçük ve orta ölçekli imalat sanayi işletmesine toplam 150 milyon YTL'lik "kredi faiz desteği" verecek. Orta yüksek ve ileri teknoloji sektörlerinde bulunan bin KOBİ'ye işletme başına 100 bin YTL'lik, orta-düşük ve düşük teknoloji bulunan bin KOBİ'ye ise işletme başına 50 bin YTL'lik kredi faiz desteği verilecek.

Program; orta, yüksek ve ileri teknoloji ile orta-düşük ve düşük teknoloji sektörlerinde olmak üzere iki kısımdan oluşuyor. KOBİ'lerin kullanılacağı kredinin faizinin KOSGEB tarafından karşılanması şeklindeki destek ile 5 bin kişiye istihdam yaratılması hedefleniyor. Kredinin yüzde 40'ını oluşturan 400 milyon YTL'si Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve diğer kalkınmada öncelikli yörelerde kullanılacak. 1 Mayıs'ta başlayacak başvurular, 30 gün sürecek. Başvurular KOSGEB'in internet sitesinden yapılacaktır.

1000+1000 KOBİ Yatırım Destekleme Programı'nı Sanayi ve Ticaret

Bakanı Zafer Çağlayan, tanıttı. Destek programı OECD sektör sınıflamasına uygun hazırlandı. Faiz destek kredisinin orta yüksek ve ileri teknoloji ile orta-düşük ve düşük teknoloji sektörlerinde kullanılacağı açıklandı. KOBİ'lere nakit kredi ödemesi yapılmayacak. Toplam 2 bin KOBİ'nin makine teçhizat alımı yoluyla gerçekleştirecekleri yatırımlar desteklenecek.

Orta yüksek ve ileri teknoloji sektörlerinde bulunan bin KOBİ'ye işletme başına 100 bin YTL'lik, orta-düşük ve düşük teknoloji bulunan bin KOBİ'ye ise işletme başına 50 bin YTL'lik kredi faiz desteği verilecek. Toplam 150 milyon YTL'lik faiz desteği verilecek.

Ayrıca, bu modelde talep edildiği takdirde işletme başına 10 bin YTL'lik ihracat, teknoloji, kalite, markalaşma gibi alanlarda hibe olarak 2bin KOBİ'ye 20 milyon destek sağlanacak. Böylece, verilecek destek miktarı 170 milyona çıkacak.

Kredide bire 6 oranı uygulanacak. Faiz desteği ile 1 milyar YTL'lik kredi hacmi yaratılacak. Kredinin 18 ile 24 ay vadesi sıfır faiz olacak. Faiz desteğinin yüzde 20'si 1 - 9 çalışanı olan ve yıllık net satış hasılatı 1 milyon YTL'yi aşmayan mikro ölçekli işletmelerde, yüzde 50'si 10-49 çalışanı olan ve yıllık net satış hasılatı 5milyon YTL'yi aşmayan küçük ölçekli işletmelerde,

yüzde 30'u da 50-249 çalışanı olan ve yıllık net satış hasılatı 25 milyon YTL'yi aşmayan orta ölçekli işletmelerde kullanılacak.

Program kredisinin yüzde 40'ını oluşturan yaklaşık 400 milyon YTL'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve diğer kalkınmada öncelikli yörelerde yer alan KOBİ'lere kullanılacak. Kalkınmada öncelikli bölgelere özel imkanlar sağlanacak. İstihdam sorunu olan illerde emek yoğun, istihdam artırıcı sektörler öncelik verilecek.

Kredi kullanılacak KOBİ'lerin teminat yetersizliği durumunda Kredi Garanti Fonu A.Ş. tarafından garantörlük imkanı da sağlanacak. Orta ileri teknoloji sektöründe yer alanlar 3 yeni istihdam sağlamak zorunda olacak. Bu üç yeni istihdamın ikisi meslek lisesi, meslek yüksekokulu, üniversite mezunu veya doktora yapanlardan seçilecek. Orta-düşük teknoloji sektörlerde de 2 yeni istihdam yaratılacak, biride mesleki eğitim görmüş olacak. Böylece,

program kapsamında toplam 5 bin yeni istihdam yaratılacak. Yeni istihdam edilecekler kredi vadesi boyunca çıkarılamayacak. Ücretlerinin, SSK ve vergi ödemeleri düzenli olarak yapılacak. Koşullara uymayan KOBİ'lere temerrüt faizi uygulanacak.

Destek modelinde ilk kez teklif çağrısı yöntemi kullanılacak. Bu model sayesinde KOBİ'lerin proje mantığı kavranacak. Bu programla kamu bankaları eliyle yürütülen KOSGEB destek programlarının

ilk kez özel bankalara açılmış olacak. Ziraat Bankası, HalkBank'ın yanı sıra İş Bankası, Yapı Kredi Bankası, Garanti Bankası, Türk Ekonomi Bankası ve Alternatifbank aracılığı ile destek verilecek.

5 bin kişiye yaratılan istihdam sonrasında devletin SSK ve gelir vergisi ödemelerinden 40milyon YTL'lik gelir elde edecek. Destek makine ve teçhizat alımında da kullanılacağından 100-150 milyon YTL'lik KDV'nin de devlete kazandırılacağı tahmin ediliyor.

Türkiye'nin kriz karnesi

Osmanlı İmparatorluğu dönemi dahil Türkiye'nin ekonomik ve finansal kriz karnesi, borçlarını ödeme açısından oldukça temiz bir sicile sahip. Türkiye gelişmiş bir çok ülke ile kıyaslandığında yaşadığı krizlere rağmen borçlarını ödeyen ender ülkeler arasında yer alıyor.

Harvard Üniversitesinden Prof.Kenneth.S.Rogoff ve Maryland Üniversitesinden Carmen M. Reinhart tarafından yürütülen ve geçtiğimiz Mart ayında ABD Ekonomik Araştırmalar Ulusal Bürosu (NBER) tarafından yayınlanmış olan bir çalışma, ülkemizin; özellikle dış borç ödeme aczi içine düştüğü ve/veya borçlarının yeniden taksitlendirildiği [i] (borç ana para geri ödemelerinin yeniden yapılandırıldığı) bir süreçle tanımlanan ve neticesinde ekonomik durgunluk ve GSYH daralmasının yaşandığı finansal krizler açısından, diğer tüm ülkeler ile kıyaslandığında çok ta olumsuz bir karneye sahip olmadığını açıkça göz önüne seriyor.

Konuya önce uzun geçmişleri içinde ülkelerin yaşamış oldukları borç

ödeme aczi ve yeniden taksitlendirme dönemlerinin sayısı ile bu dönemlerin ülke tarihi içindeki ağırlığı açısından yaklaşıldığında, Türkiye'nin 1453 yılından buyana 6 kez bu nitelikte bir kriz yaşadığı ve bu krizlerin toplam süresinin, İstanbul'un fethinden buyana geçen toplam 5.5 yüzyıllık süre içinde yüzde 15.5 oranında bir yer tuttuğu görülmektedir. Buna karşılık bugün bize tepeden bakan bazı Avrupa ülkeleri dahil birçok ülkenin daha olumsuz bir geçmişe sahip oldukları görülmektedir.

Bu kapsamda Belçika, Danimarka, Finlandiya, Norveç, İsveç, İngiltere, Kanada, ABD ve Avustralya'nın tarihleri boyunca bu tür bir kriz yaşamamış olduğu çalışmada görülmektedir

Rogoff ve Reinhart tarafından ger-

çekleştirilen çalışmada ülkelerin, dış borç ödeme aczine düşmeleri (temerrüde düşme, iflas) veya borç taksitlerinin yeniden programlanması zorunluluğunda kalmaları şeklinde yaşadıkları finansal krizler üç dönem halinde ele alınmaktadır.

1500 – 1799

Temerrüde düşme suretiyle kriz yaşayan ilk ülkeleri günümüz Avrupa'sının zengin ülkelerinin oluşturduğu görülüyor. Söz konusu dönemde yaşanan krizler aşağıda verilmektedir:

İspanya, daha sonra 19 ncü yüzyılda yaşadığı borç ödeme aczine düşme krizleriyle en çok kriz geçiren ülke unvanını Fransa'dan almıştır. Bu dönemde Fransa'da Monarşilerin dış borç ödeme aczi içine düşüklerinde, kendilerine borç vermiş

Dış Borç Ödeme Aczi ve Yeniden Taksitlendirme Dönemlerinin Birikimli Ağırlık ve Sayısı

Ülke	Bağımsızlık Yılı	Ödeme Aczi ve Taksitlendirme ile Geçen Dönem Ağırlığı	Ödeme Aczi ve Taksitlendirme Sayısı
Avusturya	1282	17.4	7
Almanya	1618	13.0	8
Yunanistan	1829	50.6	5
Polonya	1916	32.6	3
Rusya	1457	39.1	5
İspanya	1476	23.7	13
Türkiye	1453	15.5	6
Arjantin	1816	32.5	7
Brezilya	1822	25.4	9
Meksika	1821	44.6	8

olan önde gelen yerli kreditorleri idam ettirdiklerine tanık olunmuştur. İngiltere’de ise, başarısızlıkla sonuçlanan ve 100 Yıl savaşlarının başlamasına yol açan Fransa’yı işgal girişiminden sonra, Kral Edward III. İtalyan kreditorlere olan borçlarını ödeme aczi içine düşmüştü.

1800 - 2006

Bu dönem 19. Yüzyıl ve sonrası olarak iki ayrı dönem halinde aşağıda verilmektedir:

19 ncu Yüzyılın başlamasıyla, bir yandan sermaye piyasalarında gözlemlenen gelişme öte yanda çok sayıda yeni ulus devletin kurulmuş olması finansal krizlerin sayısında büyük bir artışın ortaya çıkmasında

başta gelen nedenler oldular. Bu yüzyıl Afrika ve Asya’nın önemli bir bölümünün müstemleke (koloni) haline getirildiği bir dönem olmuş, Mısır (1876) ve Cezayir (1867) bu dönemde kriz yaşayan iki Afrika ülkesi olmuştur. Latin Amerika’da krizler genellikle bağımsızlık savaşlarıyla birlikte cereyan etmiştir. Yüzyıl süresince Venezyuela 6 kez, Kosta Rika, Honduras, Kolombiya ve Dominik Cumhuriyeti ise dörder kez borç geri ödeme aczi (iflas) krizi geçirmişlerdir.

20 nci yüzyıla bakıldığında da finansal krizlerin yine aynı anda, birden çok ülkeyi etkileyecek biçimde dalgalar halinde geldiği gözlemlenmektedir.

Bağımsızlığını kazandıktan sonraki dönemde üç kez borç geri ödemelerini yeniden yapılandırma zorunluluğu ile karşı karşıya kalan Hindistan, büyük ölçüde, yoğun biçimde uyguladığı sermaye kontrolleri ve finansal sınırlamalar sayesinde 90’ların ikinci yarısında Doğu-Asya’nın bazı ülkelerini derinden sarsan finansal krizden sakınabilmiştir.

20 nci Yüzyılda da krizler, özellikle dünya ülkelerinin önemli bir bölümünü etkileyen “Büyük Buhran” da, 80’li yıllarda ve 90’lı yıllarda karşılaşılan ‘borç’ krizlerinde olduğu gibi yine dalgalar halinde gelmiştir. Son borç ödeme krizinde IMF ile Dünya Bankası’nın yoğun müdahaleleri, krize yenik düşen

Ülke	Kriz Yaşanan Yıllar	Kriz Sayısı
Avusturya	1796	1
İngiltere	1340, 1472, 1594*	3
Fransa	1558, 1624, 1648, 1661, 1701, 1715, 1770, 1788	8
Almanya	1683	1
Portekiz	1560	1
İspanya	1557, 1575, 1596, 1607, 1627, 1647	6

Ülke	1800-1824	1825-1849	1850-1874	1875-1899
Avust./Maca.	1802, 1805, 1811, 1816		1868	
Fransa	1812			
Almanya	1807, 1812, 1813, 1814,	1826,1843	1860	1893
Yunanistan	1814	1828, 1837, 1841, 1845	1852	1890
Hollanda		1839		1885
Portekiz		1831, 1834	1851, 1867, 1872	1882
Rusya	1809, 1820			
İspanya	1812			
İsveç				
Türkiye		1827		1876
Arjantin				1890
Brezilya				1898
Meksika	1827, 1833, 1844		1866	1898

ülke sayısının düşük kalmasında etkili olmuştur. Yazarlar bu sun dönemde Türkiye'nin yaşadığı 5, Ekvator ve Peru'nun yaşadığı 6 ve Brezilya'nın yaşadığı 7 finansal krize dikkat çekmektedirler.

Ağustos 2001-Eylül 2003 döneminde IMF'de baş ekonomist olarak ta görev yapmış olan Prof. Rogoff ile Reinhart tarafından yapılan sözkonusu finansal krizler konulu

çalışmada ele alınan 66 ülkede 500 yıl geriye kadar uzanan dönemde yaşanmış olan enflasyon olgusuna da yer verilmektedir [ii]. Örneğin Türkiye'de (Osmanlı İmparatorluğu) 1586-1799 döneminde, enflasyon oranının yüzde 20'yi geçtiği yılların, toplam yıl sayısına oranı yüzde 19.2, enflasyon oranının yüzde 40'ı geçtiği yılların oranı ise yüzde 11.2 olmuş ve tanık olunan en yüksek enflasyon oranı 1621 yı-

lında yüzde 53.4 olarak gerçekleşmiştir. Yine ülkemiz için 1800-2006 döneminde, dönemdeki toplam yıl sayısına göre enflasyon haddinin yüzde 20'yi geçtiği yılların sayısının oranı yüzde 20.5, enflasyon haddinin yüzde 40'ı geçtiği yılların sayısının oranı ise yüzde 11.7 olarak gerçekleşmiştir. Sözü edilen dönemde en yüksek enflasyon yüzde 115.9 ile 1942 yılında yaşanmıştır.

Ülke	1900-1924	1925-1949	1950-1974	1975-2006
Avusturya		1938,1940		
Almanya		1932, 1939		
Yunanistan		1932		
Macaristan		1932, 1941		
Polonya		1836,1940		
Rusya	1918			1981
Türkiye	1915	1931, 1940		1978, 1982
Arjantin			1951, 1956	1982, 1989, 2001
Brezilya	1912,1914	1931, 1937	1961, 1964	1983
Meksika	1914	1928		1982
Cezayir				1991
Mısır				1984
Çin	921	1939		
Japonya		1942		
Hindistan			1958, 1969, 1972	

[i] Ödeme aczi içine girilmesi sonucu ana para geri ödemelerinin zamanlamasının yeniden yapılandırılması durumu yazarlar tarafından kısmi "borç geri ödeme krizi" olarak kabul edilmektedir. Zira borçlu ülke ile borç veren ülke veya kurum arasında bu yolda yapılan anlaşmalarda çoğu kez kredi faiz haddi düşürülmekte ve aynı zamanda kreditor, on yıllar boyunca gelir getirmeyecek ve nakte dönüştürülemeyecek varlıkları kabul etmek zorunda kalmaktadır.

[ii] Reinhart ve Rogoff, Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki enflasyon verilerinin temininde kaynakça olarak, Süleyman Özmucur ve Şevket Pamuk tarafından yazılmış olan ve "Journal of Economic History, 62, Haziran 2002, 292 - 321" de yayınlanmış olan "Osmanlı İmparatorluğu'nda, 1489 – 1914, Reel Ücretler ve Yaşama Standardı" isimli makaleye atıfta bulunmaktadır.

Dünya Ekonomisi

Küresel enflasyon tırmanışa geçti

Gıda fiyatlarında yaşanan artış eğilimi, küresel düzeyde açlık tehlikesini gündeme taşıdı. Avrupa Birliği'nde ortak para kullanan 15 ülkenin dahil olduğu Euro Bölgesi'nde enflasyon Mart ayında yüzde 3.6 ile tarihinin en yüksek seviyesine çıktı.

Önce petrol, peşinden emtia fiyatları ve son olarak gıda fiyatlarındaki artış küresel ekonomide enflasyon canavarını azdırdı. Ayrıca gıda fiyatları artışı bazı ülkeleri açlık tehlikesi ile karşı karşıya bıraktı.

Avrupa Birliği Resmi İstatistik Kurumu Eurostat'ın verilerine göre, 27 üyeli AB'de ortalama enflasyon Mart ayı itibarıyla yüzde 3.8'e ulaştı. Enflasyon oranları, geçen yılın aynı döneminde Euro Bölgesinde yüzde 1.9 ve AB'de yüzde 2.3 seviyesindeydi. Gıda ve enerji fiyatlarının sürüklediği enflasyonun tarihi zirvesine çıkarak, Avrupa Merkez Bankası'nın yaz ortasında

faiz indirimi ihtimalini ortadan kaldırması Euro'nun dolar karşısındaki değer kazanmasına neden olurken, paritede 1,60 seviyesinin aşılacağı beklentisi güçlendi.

AB'de en yüksek enflasyon oranları yüzde 16.6 ile Letonya, yüzde 13.2 ile Bulgaristan, yüzde 11.4 ile Litvanya ve yüzde 11.2 ile Estonya'da görülürken en düşük oranlar yüzde 1.5 ile Malta, yüzde 1.7 ile Hollanda, yüzde 2.5 ile İngiltere, yüzde 3.1 ile Portekiz ve yüzde 3.2 ile İsveç'te kaydedildi. Enflasyon oranları, Euro Bölgesi'nin büyük ekonomilerinden Almanya'da yüzde 3.3, Fransa'da yüzde 3.5 ve İspanya'da yüzde 4.6'ya çıktı.

Dünya Bankası Başkanı, Robert Zoellick zengin ülkelerin çabuk hareket ederek Birleşmiş Milletler'e bağlı Dünya Gıda Programı'na, 500 milyon dolar aktarmaları gerektiğini söyledi.

Robert Zoellick açıklamasında artan gıda fiyatlarının yoksul ülkelerde 100 milyon kişiyi daha yoksulluğa itebileceği uyarısında bulundu. Zoellick, Dünya Gıda Programı'nın, açlığa azaltmaya yönelik çalışmaları için yarım milyar dolara daha ihtiyaç duyduğunu vurguluyor.

Dünya Bankası ve IMF yetkilileri yaptıkları bahar dönemi toplantılarında yükselen gıda fiyatları ve kü-

resel mali piyasaları etkileyen kredi krizi konusunu ele aldıkları bir dizi görüşme yaptı.

Dünyada geçtiğimiz yıl içinde buğday fiyatları yüzde 130, pirinç fiyatları yüzde 70'ten fazla yükselmişti. Dünya Bankası rakamlarına göre temel gıda maddesi durumundaki bu ürünlerde yaşanan artış, genel olarak gıda fiyatlarının da son üç yılda yüzde 83 yükselmesine yol açtı. Fiyatlardaki yükselme talepteki artışa, bazı ülkelerde hasada zarar veren olumsuz hava koşullarına ve geniş tarım alanlarının ulaşımda yakıt olarak kullanılan ürünlerin ekimine ayrılmasına bağlıyor.

Uzmanlar fiyatların yüksek seyretmesinin birçok ülkede sosyal ve siyasi çalkantıları da beraberinde getirebileceği uyarısı yapıyor. Son dönemde Haiti, Filipinler ve Mısır'da 'gıda isyanları' görülmüştü. Mısır, Fildişi Sahili, Etiyopya, Filipinler ve Endonezya'da yüksek gıda fiyatları aleyhinde gösteriler düzenlendi. Haiti'de ise beş kişinin öldüğü olaylar sonrasında hükümet düştü. Pirinç üretiminde başlıca ülkeler olan Hindistan, Çin, Vietnam ve Mısır artık ürünlerine ihracat yasakları uyguluyor. Bu durum ithalatçı olan Bangladeş, Filipinler ve Afganistan'a olumsuz yansıyor.

IMF Başkanı Dominique Strauss-Kahn da daha önce dünyada yüz binlerce kişinin açlık riskiyle yüz

yüze olduğunu söylemişti. Uluslararası Para Fonu'ndan (IMF) yapılan açıklamada, Güney Kore ekonomisinin artık gelişmiş bir ekonomi olduğu belirtilerek, Seul'deki ofisin kapatılacağı kaydedildi. IMF'nin Seul Daimi Temsilciliğini halen, Türk Vatandaşı Meral Karasulu yürütüyor. Karasulu'nun Eylül ayında görev süresinin dolmasıyla Seul ofisinin kapatılması bekleniyor.

Ekonomik kaynak sıkıntısı çeken IMF, yeniden yapılanma sürecinde, yurtdışı ofislerinden bazılarını kapatarak küçülmeyi hedefliyor. IMF'nin bir diğer gelir yaratma alternatifi de, rezerv olarak tuttuğu altınların bir kısmını orta vadede piyasaya satmak.

1997'deki Asya krizinden sonra, IMF'den 58 milyar dolarlık yardım paketi alan, ancak bunun 30 milyar dolarlık kısmını kullanan Güney Kore, bu borcunun tamamını süresi dolmadan önce ödedi.

İngiltere Ticaret Konsorsiyumu (BRC) tarafından 17 bin mağazada gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları, 2007 yılında yapılan nakit işlemlerin oranının yüzde 60 olduğunu, bunun da nakit harcamalarda 2006 yılına göre yüzde 54'lük bir artışa işaret ettiğini gösterdi.

BRC uzmanları, bu durumun halkın artık kendisine ait olmayan bir parayı harcamaktan ciddi biçimde korktuğunu ve finansal durumunu

daha kontrollü götürme eğilimine girdiğini gösterdiğini bildirdi. BRC direktörü Stephen Robertson, ortaya çıkan tabloyu değerlendirirken, İngiliz halkının artık nakit parayı daha "elle tutulur ve sağlam" bulduğunun görüldüğünü bildirdi. Halkın harcamalarında hala büyüme görüldüğünü, ancak kredi kartı-nakit harcama dengesindeki farkın ise nakit lehine geliştiğini belirten Robertson, "Bu durum da İngilizler'in artık mali durumları üzerinde sıkı bir kontrol oluşturmak istediklerinin kanıtıdır" dedi.

Bu arada, İngiliz hükümeti de ayak sesleri duyulan ve halkta kaygı yaratan ekonomik krizi önlemek amacıyla bankalara destek vermeye hazırlanıyor. Gordon Brown'ın yönetimindeki hükümetin mortgage kredisi sağlayıcılarına 50 milyar sterlinlik destek vereceği, bunun da söz konusu kuruluşlara verilecek tahviller karşılığında, bu bankalara ait ipotekli varlıkların güvence kabul edilmesiyle mümkün olacağı belirtildi.

Ancak, hükümetin atmaya hazırlandığı bu adım, muhalefet, ekonomi çevreleri ve basın tarafından eleştirildi. Muhalefet sözcüleri bu adımı bankaların muhtemel kayıplarının vergi mükelleflerinin sırtına yüklenmesi girişimi olarak nitelerken, bankaların, karları gibi kayıplarına da sahip çıkmaları gerektiğini kaydetti.

Enflasyon patlama yaptı

Nisan ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 4,50, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 11,04, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 14,56 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 6,39 artış gerçekleşti. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 2,87, sanayi sektöründe ise yüzde 4,90 oldu. Endekste kapsanan 756 maddeden; 464'nün fiyatı arttı, 189 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 103 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti.

Nisan ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde 1,68, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 4,82, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,66 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 8,33 artış gerçekleşti. Ana harcama grupları itibarıyla en yüksek aylık artış giyim ve ayakkabı grubunda yaşandı. Giyim ve ayakkabı grubunda aylık artış yüzde 11,69 oldu. Bu kalemi yüzde 2,38 ile ulaştırma takip etti. Yıllık bazda ise en yüksek artış konut grubunda yaşandı.

ÜFE	NİSAN 2008 (2003=100)	NİSAN 2007 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	4,50	0,80
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	11,04	2,69
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	14,56	9,68
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	6,39	11,01

TÜFE	NİSAN 2008 (2003=100)	NİSAN 2007 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	1,68	1,21
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	4,82	3,60
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	9,66	10,72
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	8,33	10,30

		2008				2007							
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,42	2,56	3,17	4,50	0,39	-0,11	0,06	0,85	1,02	-0,13	0,89	0,15
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,42	3,00	6,26	11,04	3,09	2,98	3,05	3,93	4,98	4,84	5,78	5,94
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	0,80	1,29	0,96	1,68	0,50	-0,24	-0,73	0,02	1,03	1,81	1,95	0,22
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	0,80	2,11	3,09	4,82	4,12	3,87	3,11	3,13	4,19	6,08	8,15	8,39

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Mart (Milyon YTL)			
	2007	2008	Artış (yüzde)	2008 Yılı Bütçe Hedefi
Genel Bütçe Gelirleri	45.446	45.329	-0.25	199.410
Vergi Gelirleri	33.947	40.256	15.6	171.206
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	10.044	12.822	21.6	52.600
Gelir Vergisi	7.027	8.547	17.7	38.100
Gelir Vergisi Tevkifatı	6.313	7.654	17.5	35.141
Kurumlar Vergisi	3.018	4.275	29.4	14.500
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	3.127	4.021	22.2	14.264
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.385	1.637	15.3	4.029
Motorlu Taşıtlar Vergisi	1.369	1.621	15.5	3.877
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	14.223	15.781	9.87	71.382
Dahilde Alınan KDV	3.846	4.218	8.81	17.652
Özel Tüketim Vergisi	8.618	9.457	8.87	44.719
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	747	906	17.5	3.976
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	6.265	7.725	18.8	33.502
İthalde Alınan KDV	5.676	7.018	19.1	30.500
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.002	1.015	-97.2	8.978
Harcamalar	49.442	51.562	4.11	222.53

EKONOMİK VERİLER

	2007	2006	2005	2004	2003	2002
GSYH (Cari fiyatlarla milyon YTL)	856.387	758.391	648.932	559.033	454.781	350.476
GSYH (milyon/dolar)	658.786	526.429	481.497	390.387	304.901	230.494
GSYH (Değişim Hızı sabit fiyatlarla %)	4.5	6.9	8.4	9.4	5.3	6.2
Kişibaşına GSMH (ABD Doları)	9.333	6.477	5.008	4.172	3.383	2.598
Üretim Endeksi	145.0	137.6	130.0	123.4	112.4	103.3
Toplam İhracat (milyon/dolar)	107.213	85.535	73.476	63.167	47.253	36.059
Toplam ithalat (milyon/dolar)	170.057	139.576	116.774	97.540	69.340	51.554
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-62.844	-54.041	-43.298	-34.373	-22.087	-15.495
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	63.0	61.3	62.9	64.8	68.1	69.9
İşsizlik Oranı (%)	11.0	9.9	10.3	10.3	10.5	10.6
Kamu Net Borç Stoku (milyon YTL)	248.974	259.527	270.617	274.456	250.841	215.680
İç Borç Stoku (milyon YTL)	255.310	251.470	244.782	224.483	194.387	149.870
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	247.200	205.548	168.716	160.760	144.266	129.671
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyar/dolar)	286.3	245.5	247.1	235.8	202.6	148.5
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-37.996	-32.193	-22.604	-15.559	-8.036	-1.519

	2008		2007		2006
(Bin YTL)	11 Nisan	4 Nisan	28 Aralık	13 Nisan	29 Aralık
Emisyon	29.048.385	29.086.867	27.943.811	23.709.592	23.048.304
Para Arzı					
- M1	78.234.765	76.927.800	77.674.822	67.110.576	42.624.107
- M2	376.469.203	370.313.469	345.028.428	310.683.704	182.101.091
- M3	403.761.960	398.036.427	370.077.665	334.073.661	191.489.106
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	228.198.545	223.539.547	209.845.693	178.574.096	168.858.028
- Vadeli Tasarruf	154.839.290	154.164.694	144.025.106	122.784.939	116.860.397
- Vadesiz Tasarruf	15.095.043	15.055.688	13.502.656	11.534.034	11.889.211
- Vadeli Ticari	33.294.207	31.721.781	27.046.729	24.042.200	22.616.587
- Vadesiz Ticari	10.920.002	9.657.288	13.150.172	8.869.833	8.948.002
- Resmi Mevduat	14.050.003	12.940.096	12.121.030	11.343.090	8.543.831
Kredi Stoku	247.048.782	244.482.991	222.832.596	185.513.622	174.353.503
- Tüm Banka Kredileri	247.048.782	244.482.991	222.832.596	185.513.622	174.353.503
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	160.542.579	158.778.342	148.075.355	149.131.085	140.748.782

Mevzuat Değişiklikleri

- 01.04.2008** - Türkiye’de Açılan Temsilciliklerin Faaliyetlerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
- 03.04.2008** - Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII, No: 56)
- 05.04.2008** - Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Bankaların İzne Tabi İşlemleri ile Dolaylı Pay Sahipliğine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 06.04.2008** - 2008/13426 Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar
- 09.04.2008** - Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği (Sıra No: 5)
- Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği (Seri : XI, No: 29)
- 10.04.2008** - 2008/13418 Araştırma ve Geliştirme Projelerine Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Karar
- 11.04.2008** - Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 109)
- 13.04.2008** - 2008/13490 Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar
- 15.04.2008** - 2008/13459 6802 Sayılı Gider Vergileri Kanununun 33 üncü Maddesinde Yer Alan Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Nispetlerinin Tespiti Hakkındaki 28/8/1998 Tarihli ve 98/11591 Sayılı Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar
- 2008/13460 Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 16.04.2008** - 2008/13487 Doğrudan Gelir Desteği 2007 Uygulaması Birim Ödeme Miktarlarına İlişkin Karar
- 18.04.2008** - Finansal Tabloların Sunumu Hakkında Tebliğ (No: 2008/1)
- 22.04.2008** - Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (Seri No:2)
- Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkındaki Genel Tebliğ (Seri No: 2)
- 26.04.2008** - 2008/13524 Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmelerinin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi Amacıyla KOSGEB Tarafından Uygun Koşullarda Finansal Destek Sağlanması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar

Vergi Takvimi

- 07.05.2008** - Nisan 2008 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödemesi
- 09.05.2008** - 16-30 Nisan Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödemesi
- 12.05.2008** - 16-30 Nisan Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 14.05.2008** - 2008 1. Geçici Vergi Dönemine Ait Gelir Vergisinin Beyanı
- 15.05.2008** - 2008 1. Geçici Vergi Dönemine Ait Kurumlar Vergisinin Beyanı
- 15.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 15.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 15.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisinin (Tescile Tabi Olmayanlar) Beyanı ve Ödemesi
- 15.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 15.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödemesi
- 20.05.2008** - 2008 1. Geçici Vergi Dönemine Ait Gelir ve Kurumlar Vergisinin Ödemesi
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin EK:4 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Kolalı Gazozlara İlişkin EK:7 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Alkollü İçecekler İlişkin EK:8 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Tütün Mamullerine İlişkin EK:9 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallarına İlişkin EK:10 No.lu ÖTV Bildirim Formu
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Yarışma ve Çekilişlerle Futbol Müsabakalarına ve At Yarışlarına Ait Müşterek Bahislerle İlgili İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Müşterek Bahislere İlişkin Eğlence Vergisinin Beyanı ve Ödemesi ile Diğer Eğlence Vergilerine İlişkin Eğlence Vergisinin Ödenmesi
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 20.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Yangın Sigortası Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 23.05.2008** - GVK Geçici 61. Madde Uyarınca Hesaplanan Yatırım İndirimi Stopajının Beyanı
- 23.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- 23.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- 23.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
- 26.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Katma Değer Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 26.05.2008** - 1-15 Mayıs Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 26.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının Ödemesi
- 26.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Ödemesi
- 26.05.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödemesi
- 26.05.2008** - GVK Geçici 61. Madde Uyarınca Hesaplanan Yatırım İndirimi Stopajının Ödemesi
- 27.05.2008** - 1-15 Mayıs Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödemesi
- 02.06.2008** - 2008 Yılı Emlak Vergisi 1. Taksit Ödemesi
- 02.06.2008** - 2008 Yılı Çevre Temizlik Vergisinin (İşyeri ve Diğer Şekilde Kullanılan Binalar ile Su İhtiyacını Belediyeye Tesis Edilmiş Su Şebekesi Haricinden Karşılamanın Konutlar için) 1. Taksit Ödemesi
- 02.06.2008** - Gelir Vergisi Mükellefleri için Vergi Levhası Tasdiki
- 02.06.2008** - Kurumlar Vergisi Mükellefleri için Vergi Levhası Tasdiki
- 02.06.2008** - Nisan 2008 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 02.06.2008** - Veraset ve İntikal Vergisi 1. Taksit Ödemesi
- 02.06.2008** - Vergi Levhası Tasdiki
- 02.06.2008** - SSK (Nisan 2008) Sigorta Primlerinin Ödemesi
- 02.06.2008** - Bağ-Kur Sigortalılarının Mayıs 2008 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödemesi

Nisan 2008 Kronoloji

01 Nisan Ankara'da sosyal güvenlik yasa tasarısını protesto etmek için TBMM'ye yürümek isteyen çalışanlara polis müdahale etti.

02 Nisan ABD Başkanı Bush, NATO zirvesinde Afganistan için muharip güç istedi.

03 Nisan Avrupa Birliği Adalet Divanı, 2002'de prosedür hatası yapıldığı gerekçesi ile PKK'nın AB Terör Örgütleri Listesi'nden çıkartılması talebini kabul etti.

04 Nisan Uluslararası derecelendirme kuruluşu Standard and Poor's Türkiye'nin kredi notunu değiştirmemesine karşın ekonomik görünümünü doğrudan negatife çevirdi.

05 Nisan TOBB yılın ilk çeyreğinde şirket kuruluşlarının durma noktasına geldiğini, kapatanların ise yüzde 53 arttığını açıkladı.

06 Nisan Akdeniz Üniversitesinde kavga çıktı, dışarıdan geldiği saptanan bir kişi silahla öğrencilere ateş açtı.

07 Nisan Kan davası yüzünden Tarsus'ta aynı aileden 5 kişi öldürüldü.

08 Nisan AB Komisyonu Başkanı Barroso, Türkiye'deki tüm tarafları sağduyuya çağırarak "Hem çoğunluk görüşüne, hem de demokratik laikliğe saygı gösterilmelidir" dedi.

09 Nisan Cari işlemler açığı Şubat'ta bir önceki yıla göre yüzde 18.7 artışla 3 milyar 687 milyon dolar oldu.

10 Nisan Tayland'ın güneyinde, konteyner yüklü bir kamyonun kasasında 54 kaçak göçmen işçi havasızlıktan boğularak öldü.

11 Nisan Fransa, Afganistan'a 1500 ek asker göndereceğini açıkladı.

12 Nisan Sanayileşmiş yedi ülkenin maliye bakanlarının imzaladığı önlem planıyla küresel mali piyasalarda esnekliğin artırılması ve güvenin güçlendirilmesi amaçlandı.

13 Nisan Dünya gıda fiyatlarındaki hızlı artış, gelir düzeyi çok düşük ülkelerde kaos yarattı.

14 Nisan Dünya Bankası, artan gıda fiyatlarının yoksul ülkelerde 100 milyon kişiyi daha da yoksulluğa sürükleyeceği uyarısında bulunarak, acilen harekete geçilmesini istedi.

15 Nisan Petrol fiyatları 113.5 doları geçerek tüm zamanların rekorunu kırdı.

16 Nisan Türkiye'ye sızmaya çalışan 20 kişilik PKK'lı terörist grubu jetlerin attığı bombalarla etkisiz hale getirildi.

17 Nisan Sosyal Güvenlik sisteminde değişiklik getiren tasarı TBMM'de yasalaştı.

18 Nisan TCK 301'inci maddesi TBMM Adalet Komisyonu'ndan olaylı görüşmelerin ardından geçti.

19 Nisan TİSK, 1 yılda 969 bin kişinin üretimden dışlandığını, ev kadını sayısındaki artışın 578 bine ulaştığını açıkladı.

20 Nisan Müşterilerinin azalmasıyla mali sıkıntıya giren IMF çeşitli bölgelerdeki ofislerini kapatma kararı aldı.

21 Nisan Derecelendirme kuruluşu Standard Poors's Türkiye'nin krize karşı kırılgan beşinci ekonomi olduğunu açıkladı.

22 Nisan Taksim'de 1 Mayıs'a karşı çıkan Erdoğan, "Ayakların başları yönettiği yerde kıyamet kopar" dedi.

23 Nisan TMSF tarafından Çalık grubuna satılan Sabah ve atv ödemesinin iki kamu bankasından sağlanması büyük yankı yarattı.

24 Nisan IMF Avrupa Bölge Direktörü Deppler, Türkiye'nin bazı zafiyetler içeren bir noktada olduğunu açıkladı.

25 Nisan Anayasa Mahkemesi Başkanı Kılıç, mahkemenin kuruluş yıldönümünde güven bunalımı olduğunu ve hissedilen korkuların gözardı edilemez olduğunu söyledi.

26 Nisan CHP'nin 32. kurultayında seçime tek başına gören Baykal 1021 delegenin oyuyla 10'uncu kez genel başkan seçildi.

27 Nisan Bingöl'de PKK'nın düzenlediği saldırıda 2 er şehit oldu, 1 asteğmen yaralandı.

28 Nisan İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı İETT'de mülkiye müfettişleri 200 milyon YTL'lik usulsüz işler ortaya çıkardı.

29 Nisan Genelkurmay, PKK'nın kuzey Irak'taki kamplarını hava saldırısı ile vurduğunu açıkladı.

30 Nisan TCK'nın 301'inci maddesinde değişiklik öngören yasa önerisi, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.